

ВІДГУК

на дисертаційне дослідження **Бєдої Юлії Олександрівни**
«МЕТОДИКА ПЕДАГОГІЧНОЇ КОРЕКЦІЇ УВАГИ ДІТЕЙ
МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В
ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МУЗИКИ», подану на здобуття наукового ступеня
вищої освіти доктор філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка зі
спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими планами, програмами, темами.

На сучасному етапі ствердження гуманістичних суспільних цінностей та поглиблення освітніх парадигмальних підходів особистісного спрямування особливої уваги потребує науково-теоретичне, методичне й практичне вирішення проблеми педагогічної корекції уваги дітей молодшого шкільного віку з особливими потребами в процесі навчання музики. Останнім часом значно активізувалися наукові пошуки щодо дослідження окремих аспектів цієї проблеми, проте й дотепер бракує цілісного науково обґрунтованого погляду на її комплексне вирішення. Слід визнати актуальність обраної здобувачкою теми дослідження, адже в кризові і трансформаційні періоди суспільного розвитку закономірно загострюється потреба в пізнанні відповідних механізмів і принципів соціокультурного буття, що і обумовило концентрацію авторської уваги на розв'язанні суперечностей, вирішення яких, на її думку, сприятиме входженню системи вищої педагогічної освіти України у Європейський освітній простір. Серед них: «між заявленою необхідністю забезпечення прав (Закон України «Про освіту») на доступність освіти дітей з особливими потребами, дітей з аутизмом та практичною невиконуваністю цього закону; між необхідністю надання якісної освіти дітям з аутизмом та неготовністю учителів молодших класів до здійснення цієї настанови; між обмеженістю навчання та комунікації дітей з аутизмом у спеціалізованих закладах та необхідністю соціальної взаємодії в подальшому самостійному житті; між емоційно-інтелектуальною та естетичною функцією музичного мистецтва та психорегуляційною можливістю його впливу на когнітивну сферу дитини» (с.8-9).

Доцільність наукового пошуку у представлений роботі зумовлена сучасними вимогами до розробки новітньої концепції фахової підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва, яка включає формування музикотерапевтичної підготовленості у вищому навчальному закладі; пошуку адекватних освітніх технологій. Своєчасність звернення до цієї тематики підтверджується тим, що арт-терапевтична підготовка в різних країнах стає

популярним видом музично-естетичної освіти та самореалізації молоді, що забезпечуватиме майбутнім фахівцям високий рівень художньо-естетичного і арт-терапевтичного досвіду через набуття відповідних умінь та технологічних шляхів розвитку.

Подане до захисту дослідження входить до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри фортепіанного виконавства та педагогіки мистецтва Українського державного університету імені Михайла Драгоманова й становить частину наукового напряму – «Теорія і методика мистецької освіти».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та наукова новизна. Експертиза дисертації свідчить про обґрунтованість та достовірність основних положень дисертації, отриманих результатах, теоретичних висновків; практичні рекомендації підтверджуються всебічним аналізом складових ключового поняття дослідження. Це дозволило здобувачці дати визначення сутності понять «тембро-динамічне уявлення музиканта», яке є «Увага дітей з особливими потребами, з різними проявами аутизму» – це складний когнітивний процес вибіркового сприйняття, пам'яті, мислення та мовлення у залежності від їх індивідуальних психологічних особливостей» (с.60) і представити його структуру у єдності трьох компонентів: мотиваційного, пізнавально-комунікативного, творчо-діяльнісного.

Науковий апарат роботи дає достатньо чіткі уявлення про обраний ракурс дослідження, його методологічні, теоретичні, методичні здобутки. Згідно з розробленою автором концепцією розв'язання проблеми педагогічної корекції уваги дітей молодшого шкільного віку з особливими потребами в процесі навчання музики та поставленими завданнями дослідження в роботі представлено її методологічне обґрунтування, подано категоріально-понятійний аналіз, запропоновано та експериментально перевірено авторську методику, а також показано можливі ефективні шляхи її методичного забезпечення та практичної реалізації. Означені дослідницькі позиції логічно і послідовно представлені у 3 розділах дисертації, її висновках та додатках.

2. Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення Дисертація Ю.Бєдної традиційно структурована, складається з анотацій українською та англійською мовами, списку публікацій здобувача, вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації складає 212 сторінок, з них 170 сторінок основного тексту, робота включає 14 таблиць, 8 рисунків. У *вступі*

авторкою обґрунтовано актуальність обраної для наукового пошуку теми, її мету і завдання, об'єкт і предмет дослідження; представлено теоретико-методологічну базу, окреслено комплекс взаємообумовлених методів для розв'язання поставлених завдань; обґрунтовано наукову новизну й практичне значення отриманих результатів; відображене відомості про апробацію та впровадження результатів дослідження та їх висвітлення у наукових публікаціях. Структура дисертації обумовлена логікою проблеми і відповідає конкретним дослідницьким завданням. Логічна послідовність дослідження – від визначення ключового поняття дослідження через розкриття умовно виокремлених етапів методики педагогічної корекції уваги дітей молодшого шкільного віку з особливими потребами в процесі навчання музики. дозволила дисертантці належним чином проаналізувати основні складові окресленої проблеми. Як позитивний момент варто також підкреслити, що запропонована робота характеризується раціональністю і логічністю не лише аналізу, але й викладення матеріалу. Положення дисертації стосовно розробки та впровадження методики педагогічної корекції уваги дітей молодшого шкільного віку з особливими потребами в процесі навчання музики. мистецтва логічно взаємопов'язані та взаємообумовлюються – і це дозволяє засвідчити цілісність і завершеність авторської концепції. Крім того, дисерантка намагається ретельно обґрунтувати свої ідеї, для чого звертається до широкого кола наукової літератури – як до робіт класиків світової філософської, культурологічної, психологічної, педагогічної, соціологічної думки, так і до новітніх розробок. Опрацювання значної кількості літературних джерел різних галузей дало авторці можливість здійснити детальне комплексне дослідження і при цьому уникнути однобічності. Працюючи над проблемою, дисерантка продемонструвала вміння працювати з джерелами, аналізувати погляди попередників на означену проблему, вміння робити самостійні узагальнення. Віддаючи належне дисерантці, треба зазначити, що в ході дослідження, звертаючись до розробок інших авторів, вона вибудовує авторську методику педагогічної корекції уваги дітей молодшого шкільного віку з особливими потребами в процесі навчання музики., яка отримує перевірку на практиці. Причому основні положення та висновки викладеної в дисертаційній роботі Ю.О.Бєдної характеризуються достатнім рівнем наукової новизни та обґрунтованості. Науковий доробок дисерантки свідчить про те, що результати роботи стали надбанням наукової громадськості. Зміст опублікованих праць авторки відображає результати дисертаційного дослідження з достатньою повнотою.

Отже, мета дослідження була досягнута, поставлені завдання розв'язані

у повному обсязі, що підтверджено загальними висновками дослідження й дає підстави для представлення роботи до публічного захисту.

3. Рекомендації стосовно використання результатів і висновків дисертації. Враховуючи розкриття змісту і представлені висновки дисертації, результати експериментальної перевірки запропонованої авторської методики, достатню апробацію основних наукових положень на науково-практичних конференціях різного рівня, оприлюднення результатів наукового пошуку в достатній кількості публікацій, уважаємо, що представлену методику педагогічної корекції уваги дітей молодшого шкільного віку з особливими потребами в процесі навчання музики. доцільно запроваджувати в освітній процес мистецьких відділень закладів вищої освіти. Зокрема, у навчальних курсах «Методика музичної освіти», «Методика викладання обраної навчальної дисципліни по спеціальностях», Запропоновані дисертанткою методи та прийоми можуть бути застосовані у підвищенні готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до музикотерапевтичної діяльності.

4.Значущість отриманих результатів дослідження для науки і практики

До науково обґрунтованих результатів виконаного Ю.О.Бєдною дослідження, які відзначаються вагомою науковою новизною і дають підстави кваліфікувати його як таке, що розкриває нові шляхи розв'язання досліджуваної проблеми відносяться:

***Авторські дефініції:** «Увага дітей з особливими потребами, з різними проявами аутизму» – це складний когнітивний процес вибіркового сприйняття, пам'яті, мислення та мовлення у залежності від їх індивідуальних психологічних особливостей», яке є змістовою складовою процесу образного мислення молодших школярів. «Увага дітей молодшого шкільного віку з аутизмом у процесі навчання музики» – це прояв з певною мірою адекватності реакції дитини з аутизмом на звучання музики, здатність фокусувати увагу на звукових враженнях, музичних інструментах та піснях.*

***Компонентна структура** увага дітей з особливими потребами, з різними проявами аутизму у функціональній єдиності її компонентів: мотиваційного, пізнавально-комунікативного, творчо-діяльнісного.*

***Авторська методика** педагогічної корекції уваги дітей молодшого шкільного віку з особливими потребами в процесі навчання музики, яка містить визначені авторкою педагогічні умови, критерії оцінки й визначені*

рівні сформованості досліджуваного феномена, відповідну методичну систему, що завдяки методологічній узгодженості дозволила досягти прогнозованого результату.

Вагомою заслugoю дисертантки можна уважати те, що інтеграція різноманітних методів, творчих та інших корекційних завдань у контексті педагогічної корекції уваги дітей молодшого шкільного віку з аутизмом, дозволило спостерігати позитивну трансформацію когнітивних функцій учнів в процесі навчання музики.

5. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Поряд з цілком позитивною оцінкою розробленої Ю.О.Бєдною методикою педагогічної корекції уваги дітей молодшого шкільного віку з особливими потребами в процесі навчання музики висловимо наступні зауваження:

По-перше, на нашу думку, у сформульованому авторкою визначеній сутності ключового поняття дослідження «Увага дітей з особливими потребами, з різними проявами аутизму» – це складний когнітивний процес вибіркового сприйняття, пам'яті, мислення та мовлення у залежності від їх індивідуальних психологічних особливостей» можливо доцільніше було сфокусувати увагу на уявленні саме дітей зі спектром аутизму, адже у дітей з особливими потребами (у широкому сенсі цього визначення) не завжди страждає саме увага.

По-друге, робота значно виграла б, на нашу думку, якби методичний розділ дисертації містив хоча б короткий аналіз можливостей використання медіа-технологій професійного спрямування.

По-третє, у дослідженні застосовано декілька принципів: *принцип навіювання; принцип фасилітації; принцип усвідомленого сприйняття; принцип релаксації*. Один з них – принцип усвідомленого сприйняття є специфічним і дуже доречним з огляду на формування уваги дітей саме цього вікового періоду. Цікаво дізнатись, у чому авторка вбачає сенс цього принципу.

По-четверте, останнім часом росла значущість інтегративних тенденцій, втіленням яких стають нові інтегровані курси. На жаль, ці тенденції знайшли лише часткове відображення у запропонованій авторкою методиці педагогічної корекції уваги дітей молодшого шкільного віку з особливими потребами.

По-п'яте, хотілося б більш детального розкриття підходів до вибору здобувачкою музичного репертуару. Які музичні твори використовувались для поліпшення властивостей уваги дітей молодшого шкільного віку зі спектром аутизму? Наведіть конкретні приклади.

Прикінцевий висновок

Таким чином, узагальнюючи, зазначимо, що дисертація **Ю.О.Бєдної** на тему: «Методика педагогічної корекції уваги дітей молодшого шкільного віку з особливими потребами в процесі навчання музики», подану на здобуття наукового ступеня вищої освіти доктора філософії з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), є завершеним, цілісним, самостійним, ґрунтовним, науково вагомим дослідженням з актуальної проблематики теорії мистецької освіти, методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, яке має яскраво виражену наукову новизну і прикладне значення досягнутих результатів для підготовки фахівців освітньої галузі з музичного мистецтва. На підставі викладеного можна стверджувати, що представлена дисертаційна робота «Методика педагогічної корекції уваги дітей молодшого шкільного віку з особливими потребами в процесі навчання музики», має авторський характер і відповідає чинним вимогам пунктів №№ 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її авторка, Ю.О.Бєдна заслуговує на присудження наукового ступеня вищої освіти доктора філософії PhD зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри музичного мистецтва
Мукачівського державного університету

Ольга ХИЖНА

стігнисе Хижної О. засвідчує
Членів сесії
Мукачівський державний

Оксана Коромисло